

експеримента / Ю.А. Чаплинская // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – Курск, 2014. – №2. –С. 54-56.

5. Шейфер С.А. О познавательной сущности и пределах применения проверки показаний на месте // Вопросы борьбы с преступностью. – №28. – Москва, 1978. – С. 116-133.

Захарко Андрій Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального
процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ОЦІНКИ РЕГЛАМЕНТОВАНОСТІ В КПК УКРАЇНИ ПОРЯДКУ РОБОТИ З ЕЛЕКТРОННИМИ ДОКАЗАМИ

1 липня 2006 року з метою підвищення ефективності кримінальних розслідувань, що стосуються кримінальних правопорушень, пов'язаних з комп'ютерними системами і даними, і для надання можливості збирання доказів, що стосуються злочину, в електронній формі, в Україні набрала чинності Конвенція про кіберзлочинність (далі – Конвенція) [1], [2]. Згідно ст. 14 зазначеної Конвенції, кожна Сторона вживає необхідних законодавчих та інших заходів з метою конкретних кримінальних розслідувань або переслідувань, зокрема, до визначених Конвенцією кримінальних правопорушень¹, інших кримінальних правопорушень, вчинених за допомогою комп'ютерних систем, та збору доказів у електронній формі стосовно кримінального правопорушення.

Згідно ч.2 ст.1 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною кримінального процесуального законодавства України. Більше того, згідно з ч.4 ст.9 КПК України, у разі якщо норми КПК України суперечать міжнародному договору згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, застосовуються положення відповідного міжнародного договору України.

Але задекларовані Україною зобов'язання створити вище перелічені можливості компетентним органам не можна ототожнювати з конкретними повноваженнями органів досудового розслідування, прокурора. Наразі

---

¹ Незаконний навмисний доступ до цілої комп'ютерної системи або її частини; навмисне нелегальне перехоплення технічними засобами, без права на це, передач комп'ютерних даних; навмисне пошкодження, знищення, погіршення, зміна або приховування комп'ютерної інформації без права на це; навмисне серйозне перешкоджання функціонуванню комп'ютерної системи; зловживання пристроями; підробка, пов'язана з комп'ютерами, шахрайство, пов'язане з комп'ютерами тощо.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

органи досудового розслідування України не можуть застосовувати деякі положення Конвенції у зв'язку з тим, що в національному кримінальному процесуальному законі немає кореспондуючих цим положенням відповідних повноважень.

Підаючи критичному аналізу чинний КПК України, уявляється доцільним не погодитися з позицією, викладеною С. А. Буяджи з приводу того, що аналіз ст. 84 КПК України, якою встановлено поняття доказів у кримінальному процесі «засвідчив, що у ній відсутнє положення, яке б розширювало сутність даного явища за допомогою доказів у електронній формі» [3, с.103].

Здійснюючи системний аналіз даного питання слід враховувати, що в ч.2 ст.84 КПК України визначені процесуальні джерела доказів, серед яких перелічено документи. А в ст. 99 КПК України зазначається, що до документів можуть належати інші носії інформації, в тому числі електронні [4].

Уявляється, законодавець допустив плутанину: носій інформації, наприклад, флеш-карту пам'яті навряд чи правильно було б називати документом. Втім, електронні документи, як в контексті означеної ст. 99 КПК України, так і з урахуванням ст. 8 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [5], є видом документів, і тому слід вважати, що охоплюються терміном «документи» в зазначеній вище ст. 84 КПК України.

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» допустимість електронного документа як доказу не може заперечуватися виключно на підставі того, що він має електронну форму [5].

Стосовно ж оцінювання, чи охоплюється регламентацією чинного КПК України процесуальний порядок роботи з електронними доказами, комп'ютерними даними тощо, доцільно враховувати також рішення ЄСПЛ «Сервуло та партнери» проти Португалії від 3 вересня 2015 року [6]. В цьому рішенні ЄСПЛ, зокрема, надав оцінку, чи передбачалися кримінальним процесуальним законом Португалії на час збирання відповідних комп'ютерних доказів відповідні кримінальні процесуальні повноваження органів досудового розслідування.

Зазначений аналіз дій органів досудового розслідування Португалії здійснено ЄСПЛ на предмет відповідності вимозі «коли таке втручання передбачено законом», що міститься в ч.2 ст.8 Європейської конвенції з прав людини.

У п.94 зазначеного рішення ЄСПЛ звертається увага, що таке втручання може розглядатися як «передбачене законом», лише коли воно відбулося на підставах, передбачених у національному законодавстві [6].

У п.96 зазначеного рішення ЄСПЛ зазначається, що до набрання

чинності в Португалії законом про кіберзлочинність португальське законодавство не містило норм, якими б регламентувалися дослідження та виїмка комп'ютерних даних. Втім, діючим у Португалії на той час законом (ст.ст. 174, 178, 179 КПК) передбачався обшук та виїмка речей і кореспонденції. Крім того, ЄСПЛ зазначив, що в ст.183 КПК Португалії передбачалася можливість долучення до матеріалів провадження копій вилучених документів та їх оригіналів, у разі такої можливості [6]. Таким чином, ЄСПЛ констатував, що за вищезазначених умов втручання в приватне життя обшукуваних осіб шляхом збирання відповідних комп'ютерних доказів було «передбачено законом».

Екстраполюючи проаналізовану ситуацію на вище приведену чинну кримінальну процесуальну регламентацію в Україні повноважень органів досудового розслідування щодо збирання доказів, документів, у тому числі електронних документів, маємо підстави вважати, що український кримінальний процесуальний закон наразі передбачає можливість збирати електронні документи, в тому числі комп'ютерні дані, як підвид процесуальних джерел доказів за контекстом ч.2 ст.84 КПК України.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про кіберзлочинність, ратифікована законом від 07 вересня 2005 року № 2824-IV. Дата оновлення: 07.09.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575 (дата звернення: 27.02.2019).
2. Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність: закон України від 07 вересня 2005 року № 2824-IV. Дата оновлення: 14.10.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2824-15> (дата звернення: 03.03.2019).
3. Буяджи С. А. Правове регулювання боротьби з кіберзлочинністю: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Класичний приватний університет ПВНЗ Університет Короля Данила. Київ, 2018. 203 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення: 06.05.2019).
5. Про електронні документи та електронний документообіг: закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. Дата оновлення: 07.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 18.03.2019).
6. Рішення «Servulo & Associados» («Сервуло та партнери») проти Португалії від 3 вересня 2015 року. URL: <https://precedent.in.ua/2016/06/16/servulo-partnery-advokatskaya-kontora-rl-y-drugye-protyv-portugalyu/> (дата звернення: 06.05.2019).